

ÖLÇEK / MODÜL GELİŞTİRME

Dr. Talha Müezzinođlu

Celal Bayar Üniversitesi
Tıp Fakóltesi
Üroloji AD
MANİSA

Program:

- Tanım
- Ölçek / Modül geliştirme
- Faz çalışması aşamaları
- Sorular & Tartışma

(Bu sunum EORTC QoLG Modül Geliştirme Klavuzundan esinlenerek hazırlanmıştır.)

Modülün Tanımlanması (Ölçek?-----Modül?)

1. Kanser bölgesine veya evresine özgü semptomlar
 - Lokal veya metastaz alanına bağlı
2. Tedavi ile ilgili yan etkiler
 - RT ve KT ye bağlı değişiklikler
3. Tanı ve tedavi yöntemleri sırasında YK ile ilgili olarak oluşabilecek diğer bulgular
 - Bulantı, seksüel disfonksiyon, nüks korkusu

Modül Kriterleri -1

1. Ana ölçek ile örtüşmemeli
2. Maddelerin yapısı ana ölçek ile uyumlu olmalı: tercihen 4 lü likert; olumlu ve olumsuz ifadelerden oluşmalı
3. Maddeler ana ölçek ile aynı zaman dilimini sorgulamalı
4. Kolay anlaşılır ve yanıtlanabilir olmalı.

Modül Kriterleri -2

5. Ana ölçeğe göre nispeten kısa ve özet olmalı
6. Varsa mevcut diğer modüllerle karşılaştırılabilir olmalı
7. Tercihen çok sayıda maddeden oluşmalı
8. Geçerlilik ve güvenilirliğinin yapılması gereklidir.
9. Zaman içinde sağlık durumunda meydana gelen önemli klinik değişiklikleri saptamalı

Ölçek Materyalinin Hazırlanması

- Yanıtlamayı etkilemeyecek tüm görünüm özellikleri dikkate alınmalı
- Ölçek maddeleri birbirinden kolayca ayrılmalı
- Baskı kalitesi gereksiz ayrıntı ve süslerden arındırılmalı

Ölçek Yönergesi

Ölçeğin amacı

Ölçekteki madde sayısı

Yanıtlama biçimi ve örneği

Tahmini yanıtlama süresi

Faz 1: YK'nin önemli noktalarının oluşturulması

1. Literatür taraması: MEDLINE, diğer modüller
2. Sağlık çalışanları ile görüşme: 3-5
3. Hasta ile görüşme: her tedavi grubu ve evresinde 5-10 hasta.
 - Hastalık sürecinde yaşanan problemler, kısıtlanmalar, veya olumlu deneyimler
 - En çok sorun olan faktörleri seçme veya belirleme (5-10 madde)

Ön İnceleme

- Maddeler alan kapsamını tümüyle temsil eder
- Yazılan her ifade, madde yazılım özelliklerini taşır
- Olumlu ve olumsuz ifadeler denktir
- Aynı özellik hem olumlu hem olumsuz ifade ile birlikte bulunmaz
- İki ifade arasında anlamca kesişim yoktur, ifadeler anlamca birbirlerinden bağımsızdır

Ön İnceleme

- Basım materyalinde yazım ya da anlatım hatası yoktur
- Yanıtlayıcı ve uygulayıcı için yönerge açıkça anlaşılırdır
- Maddelerin ve yanıt kağıdının okuma ve doldurma zorluğu yoktur
- Çoğaltılan kopyalarda baskı hatası yoktur

Faz 2 - Operasyon

- Elde edilen maddeler ölçek formatında hazırlanır ve benzer maddeler sadeleştirilir.
- Maddeler iki yönlü olmalı
- 1-2 cümleyi geçmemeli
- 4'lü likert en uygun ??
- EORTC QLQ Item Bank

Faz 3 – Deneme Uygulaması

- Deneme uygulaması ölçeğin performansı için önemlidir. Olası problemlerin saptanması ve çözümlenmesini sağlar.
- Örneklem hedef kitleyi temsil etmelidir
- Deneme ölçümünde ideal koşullar sağlanmalıdır
- Yanıtlamanın yönünü etkileyecek durumlardan kaçınmalıdır
- Faz 1 ile aynı hastalar olmamasına dikkat edilmeli!

Faz 3

1. Hedef hasta grubunu temsil eden tercihen 10-15 hastaya elde edilen modül ve ana kor uygulanır.
2. Hasta grubu tedavi veya yan etki açısından farklı alt gruplar içeriyorsa her grup için 10-15 hasta alınır.
 - “Sizin hastalığınızla ilgili olmayan bir madde/soru var mı?”
 - “Hastalığınız veya durumunuzla ilgili olup bu ankette olmayan madde var mı?”

Faz 4 – Alan Çalışması

- Güvenilirlik ve geçerliliği uluslararası gruplarda araştırılmalı.
- Aşağıdaki maddeleri de içermeli:
 1. Doldurmak ne kadar sürdü?
 2. Yardım aldınız mı? Ne tür?
 3. Anlaşılmayan veya yanıtlaması zor madde var mı?
 4. Sizi rahatsız eden telaşlandırıcı (upset) bir madde var mı?
 5. Yorum satırı.....

- İdeal olarak ölçek maddesi X 10 (3-5) kadar hasta grubu gereklidir.
- Yeni modül + Ana ölçek + başka bir genel ölçek (kontrol) uygulanmalı.

...Çeviri

...İstatistik çalışmaları

Ömer Bey....